



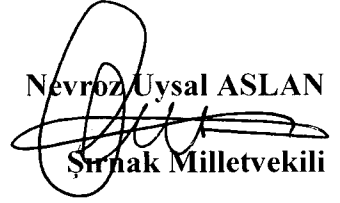
TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 13945
Tarih : 18-09-2025

34067

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat KURUM tarafından Anayasanın 98. TBMM İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.18.09.2025

Nevroz Uysal ASLAN

Şırnak Milletvekili

Balveren Beldesi sınırları içerisinde ve yerleşim alanlarına yaklaşık 500 metre mesafede faaliyet yürüten bir taş ocağında gerçekleştirilen kontrolsüz patlatmalar ve çevreyi kirletici uygulamalar, artık yalnızca çevresel değil, doğrudan halk sağlığı ve yaşam hakkı açısından da hayati tehlike boyutuna ulaşmıştır.

Patlatmalar sırasında oluşan şiddetli sarsıntılar, beldedeki gevşek yapılı zemin nedeniyle evlerde çatlak ve yapısal hasarlara neden olmaktadır. Buna rağmen halk önceden bilgilendirilmemekte, siren çalınmamakta ve patlatmalar halkın günlük yaşamını gözetilmeksizin, çocukların oyun ve insanların uyku saatleri gibi zamanlarda yapılmaktadır. Bu durum, özellikle çocuklar üzerinde psikolojik travma riskine yol açmaktadır.

Patlatma öncesi yeterli sulama yapılmaması ve sonrasında oluşan yoğun toz bulutlarının rüzgârla yerleşim alanlarına taşınması, hem halkın patlatmalarda kullanılan kimyasal maddeleri solumasına hem de bağ-bahçelerdeki ürünlerin ve meyve ağaçlarının fotosentez yapamayıp kurummasına neden olmaktadır. Şantiye yolunun ve makinelerin sulanmaması, aşırı yüklenmiş araçların üstü açık şekilde hareket etmesi ise yollara saçılan mıcır ve kumla birlikte trafik güvenliğini tehdit etmektedir.

Faaliyetler sonucu oluşan titreşimlerin yarattığı sismik hareketler, yeraltı doğal kaynak sularının yönünü değiştirerek azalmasına ve kurumalarına da sebep olmaktadır. Bütün bu gelişmeler, yalnızca halk sağlığını değil, bölgedeki biyolojik çeşitliliği ve ekolojik dengeyi de yok etmektedir.

Üstelik tüm bu etkiler, yurttaşların ilgili makamlara defalarca yaptığı itirazlara ve suç duyurularına rağmen sürmektedir.

Oysa; Maden Yönetmeliği'nin 115. maddesi, maden işletmelerinin yerleşim alanlarına, içme-kullanma suyu kaynaklarına ve tarım alanlarına zarar vermeyecek uzaklıkta planlanmasını zorunlu kılmaktadır.

Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği (ÇED) Ek-2 listesi, taş ocaklarının yerleşim yerlerine olan mesafesinin çevresel risk değerlendirmelerinde açıkça gösterilmesini ve uygun güvenlik mesafesinin sağlanmasını şart koşmaktadır.

İmar Kanunu'nun 27. maddesi ile Çevre Kanunu'nun 8 ve 30. maddeleri, çevreye zarar veren faaliyetlerin yerleşim yerlerine yakınlığı nedeniyle durdurulabileceğini veya faaliyet izinlerinin iptal edilebileceğini hükme bağlamaktadır.

Uygulamada, ÇED rehberlerinde taş ocakları için yerleşim alanlarına en az 1 kilometre mesafe bırakılması gerektiği kabul edilmektedir. Balveren'deki mevcut 500 metrelik mesafe, hem mevzuatın amacına aykırıdır hem de halk sağlığı ve güvenliği bakımından açıkça yetersizdir.

- Ayrıca bu faaliyetler;
- BM Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi,
- Bern Sözleşmesi,
- CITES Sözleşmesi
- Ramsar Sözleşmesi ve

İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi başta olmak üzere Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelere; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 56. maddesinde güvence altına alınan sağlıklı çevrede yaşama hakkına; Çevre Kanunu'nun 30. maddesindeki "zarar verici faaliyetlerin durdurulması" hükmüne açıkça aykırıdır.

Dolayısıyla Balveren'deki taş ocağı faaliyetleri yalnızca yerel halkın değil, ekosistemin tamamının sağlığını ve geleceğini tehdit etmektedir. Bu faaliyetlerin, çevre hakkı ve yaşam hakkı ihlali boyutuna ulaştığı açıktır.

Bu bağlamda:

1. Balveren Beldesi'nde yerleşim alanlarına yalnızca yaklaşık 500 metre mesafede faaliyet yürüten taş ocağına, faaliyet izni ve/veya ÇED olumlu/ÇED gerekli değildir kararı verilmiş midir? Verilmişse hangi tarihte ve hangi koşullarla verilmiştir?
2. Mevcut mevzuatta ve uygulamada taş ocaklarının yerleşim alanlarına asgari mesafesine ilişkin öngörülen kriterler nelerdir? Bu kriterlerin altında faaliyet yürüten işletmelere yönelik Bakanlığınızca herhangi bir denetim veya yaptırım uygulanmakta mıdır?
3. Bakanlığınıza bağlı birimler tarafından Şırnak'ın Balveren Beldesine uzaklığı 500 m olan taş ocağı bugüne kadar kaç defa ve hangi tarihlerde denetlenmiştir? denetlenmemiş ise gerekçesi nedir?
4. Söz konusu taş ocağı faaliyetlerinin yarattığı toz, gürültü, titreşim ve kimyasal kirlilik ile ilgili olarak bölgede hava, toprak ve su kalitesi ölçümleri yapılmış mıdır? Yapıldıysa sonuçları nelerdir?
5. Faaliyet nedeniyle yer altı su kaynaklarının yön değiştirmesi ve kurumması yönünde halkın bildirdiği şikâyetler üzerine herhangi bir hidrojeolojik etki değerlendirmesi yapılmış mıdır?
6. Taş ocağının yol açtığı bitki örtüsü kaybı, ürün verimsizliği ve ekosistem tahribatına ilişkin Bakanlığınızca hazırlanmış bir biyolojik çeşitlilik etki analizi mevcut mudur?
7. Halk sağlığını, ekosistemi ve yaşam hakkını açıkça tehdit eden bu faaliyetlerin durdurulması veya faaliyet izninin iptali yönünde Bakanlığınızca bir girişim başlatılmış mıdır?